

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Universitate polonă în Varșovia.

Germanii, acest popor «barbar», în contra căruia luptă «civilizata» Rusie, în interesul «libertății» și «culturii» popoarelor subjugate, au făcut minunea, că li-au redat Polonilor aceea ce le luase Rusia: a treia universitate, pe cea din Varșovia, care devenise cu totul rusă. Deschiderea ei s'a făcut în cursul săptămânii trecute, cu solemnitate mare și în mijlocul unui entuziasm de nedescris. Așa știu Germanii se cucerească inimile popoarelor mai mici: asigurându-le existența națională și înaintarea în bunăstare și cultură. Despre aceasta universitate din Varșovia scrie un bun cunosător al lucrurilor următoare în ziarul «Moldova» din București:

La 16 Noemvrie n. c. s'a îndeplinit un act de o covârșitoare importanță pentru viața culturală a mult încercatei Polonii, scăpată de sub jugul moscovit.

Cu o mare solemnitate, în prezența guvernatorului general german, a generalului von Beseler, a înalților demnitari și intelectuali poloni din Varșovia, s'au deschis cursurile universității și ale școlii superioare politehnice polone de acolo.

Meritul cel mai mare în re deschiderea atât de grabnică a acestor focare de cultură polonă revine în cea mai mare parte cuceritorului Anversului și al Nowo-Georgiewskului, eminentului general von Beseler.

Spriginind în mod călduros pe lângă împăratul Wilhelm II și autoritățile dela Berlin dorințele sferelor intelectuale polone, a obținut realizarea atât de îmbucurătoare a acestor dorințe.

Numai cine cunoaște bine viața Polonilor de sub fosta stăpânire rusească își poate da seama, cu ce sentimente de adâncă mulțumire au primit Polonii, supuși zeci de ani de zile unui barbar regim de rusificare, re deschiderea școlilor superioare polone dela Varșovia.

Rușii, prin guvernul lor și prin partidele ce guvernau și guvernează Rusia, au dus în Polonia o operă de adevărată devastare culturală: se desființau cu brutalitate toate instituțiile de cultură, se înăbușea orice inițiativă particulară de a chema la viață focare și instituții noi, iar ceea ce rămânea, a fost transformat în simple unelte de cea mai revoltătoare rusificare.

În școlile de toate gradele se predau toate obiectele numai în limba rusească de zeci de ani și se pedepseau persoanele ce încercau se predea prin lecțiuni, chiar particulare, noțiunile de limbă polonă, se pedepseau școlari din licee, dacă vorbeau între ei limba polonă.

Regimul așa zis constituțional rusec a adus schimbări foarte mici în sistemul de rusificare. Singura concesie a fost aceea, că s'a permis în orașele mari înființarea de școli polone particulare, menținându-se, bine înțeles, sistemul de rusificare în școlile publice.

Naționaliștii moscoviți ce au pus mâna pe conducerea imperiului ru-

sesc, de când s'a instalat un simulacru de regim constituțional, vegheau mai ales cu vigilență, să nu se schimbe nimic din metodele de rusificare în școlile primare și la universități.

Astfel se explică spre pildă, de ce guvernul rusec a desființat în plină eră «constituțională» o mare societate polonă particulară, «Macierz szkolna», al cărei scop era înființarea de școli primare polone, confiscând pur și simplu fondurile strânse de Poloni în acest scop.

Tot astfel se explică, de ce regimul moscovit a menținut pe seama școlilor superioare din Varșovia caracterul unor focare abjecte de desnaționalizare brutală și demoralizatoare.

Transformând vechea «școală centrală» polonă (Szkola Główna), înființată de marchizul Wielopolski, în universitate, guvernul rusec a rusificat-o treptat, introducând limba rusească ca exclusivă limbă de predare și eliminând treptat pe toți Polonii din corpul profesoral.

Universitatea din Varșovia, transformată în rusească, a devenit refugiul tuturor lichelelor, tuturor arivistilor de cea mai abjectă speță, căci profesorii ruși de valoare, oameni adevărați de știință, refuzau să părăsească catedrele lor și laboratoarele lor din Rusia, pentru a se transforma în unelte de desnaționalizare a Polonilor în țara lor.

Dar nu numai atât. S'a dat universității din Varșovia (cum de altfel în măsură mai mică s'a dat și universităților din toată Rusia) o organizare pur polițienească, distrugându-se cu desăvârșire autonomia universităților și libertatea individuală a profesorilor în activitatea lor didactică.

Profesorii și docenții, bine plătiți, au fost supuși atotputerniciei așa numitului «curator al circumscripției didactice», care era pur și simplu o figură politică, o creatură a guvernului, un simplu polițist, ce supraveghea, ca școlile și universitățile să-și îndeplinească, nu misiunea științifică, ci misiunea politică și de desnaționalizare.

Au rămas vestiți în reminiscențele Polonilor prin «activitatea» lor «curatorii» Apuchlin, și apoi Schwarz, ajuns mai târziu ministru.

Pentru a atrage la universitate pe studenții ruși, s'a aplicat un mod revoltător în distribuirea burselor. La Universitatea din Varșovia existau a-nume fonduri însemnate, lăsate de binefăcători poloni, pentru a servi ca burse studenților (bine înțeles studenților poloni), silitori, însă săraci. Dar autoritățile universitare moscovite, recrutate după cum am arătat, distribuiau aceste burse «drojdiei» studenției rusești, ce aflua din imensa Rusia, — eliminând cu desăvârșire dela binefacerea burselor pe studenții autohtoni.

Și astfel universitatea din Varșovia a devenit și în compunerea corpului ei profesoral, și în compunerea

corpului ei studențesc, rusească, și în acelaș timp un refugiu pentru arivistii de cea mai abjectă speță din toată Rusia.

Școala superioară politehnică are și ea un istoric foarte interesant. Cu ocazia suirei pe tron a actualului țar Nicolae II, în a cărui «liberalism» mulți naivi puneau mari speranțe, Polonii, ce sperau și ei în schimbarea regimului de desnaționalizare, au strâns un fond de două milioane de ruble, ca dar național pentru înființarea unei școli politehnice la Varșovia. Darul s'a înmănat țarului cu ocazia primei sale vizite la Varșovia, cu dorința expresă, ca politehnica să aibă caracterul polon, și ca limbă de predare, și ca recrutare a corpului didactic. Țarul a primit darul, școala politehnică, — un monument ca clădire și amenajare, — s'a clădit, însă i s'a dat caracterul pur moscovit! Și atunci societatea polonă, atât aceia, cari puteau să fie profesori, cât și tineretul ce putea să compună corpul studențesc, au început să boicoteze școala politehnică, plecând la școli din Rusia (Riga), la școala politehnică polonă din Lemberg, ori în streinătate, — iar clădirea destinată pentru politehnica din Varșovia a stat până astăzi închisă.

Tineretul polon a boicotat sistematic de ani de zile și universitatea rusească din Varșovia, plecând să-și facă studiile, sau în universitățile din Rusia propriu zisă, sau la universitățile polone din Galiția austriacă (sunt aci două universități polone complete, una la Cracovia, alta la Lemberg, — cea din Cracovia «Iagellonica», una dintre cele mai vechi ale Europei), sau în streinătate.

Din cele ce expunem, cetitorul va înțelege acuma, ce importanță pentru viața culturală a Varșoviei și a Poloniei rusești întregi are deschiderea universității polone și a școlii politehnice polone la Varșovia.

Aceste școli superioare, reorganizate acuma după modelul celor germane, dotate cu autonomia deplină și cu libertatea de predare, pe care o au profesorii universitari din Germania, vor deveni focare de cultură adevărată și de ridicare culturală a mult încercatului popor polon.

Germania îndeplinind, prin împăratul ei, prin generalul von Beseler, și prin sprijinul autorităților ei superioare, această operă de dreptate și de cultură, dă cea mai evidentă dovadă, că vrea să aducă la îndeplinire principiile enunțate în ultimul discurs al cancelarului ei: von Bethmann-Hollweg.

Acest act ne dă speranța legitimă, că Germania victorioasă nu va fi nici distrugătoare a «culturei», cum spun agenții moscoviți, nici asupritoare a popoarelor ei, ci va deveni după cum a spus cancelarul german: «o pavază a libertății popoarelor mari și mici».

Deschiderea dietei. Ședința de Marți, 30 Noemvrie n. a dietei ungare, va fi de durată scurtă. Se va ceti rescriptul regesc prin care se convoacă aceasta nouă sesiune de războiu a parlamentului țării și se va stabili ordinea de zi pentru ședința proximă. Ședința se va ține la orele 10 dimineața. După amiază, la orele 4, ține ședința casa de sus, pentru a lua și ea act despre cuprinsul rescriptului regesc, referitor la convocarea parlamentului. Deputații de pe câmpul de războiu au fost concediați pe durata sesiunii parlamentare.

Din România. Contrar svonurilor cari s'au fost lășit și cari au fost înregistrate și în ziarul nostru, despre apropiata remaniere a guvernului român, presidat de domnul Ionel I. C. Brătianu, se dă acum asigurarea cu toată hotărârea, că guvernul român nu va suferi nici o schimbare, ci în actuala sa formațiune se va prezenta în fața corpurilor legiuitoare române ce se vor deschide Duminecă în 28 Noemvrie n. și în actuala formațiune va rămânea și pe mai departe în fruntea și la conducerea țării. Ceice au făcut până acuma politica externă a României, vreau să o facă împreună și mai departe, purtând întreaga răspundere pentru ea, în fața țării și a istoriei.

«Jalea Ardealului». Refugiații noștri din Ardeal și cei din Bucovina, aflători în București, au convocat pentru ziua de Duminecă, 21 Noemvrie n. o mare întrunire publică la Dacia, în București, care însă s'a terminat cu un deșevârșit fiasco. Au fost oratori destui, popa Lucaciu, popa Moța, popa Imbroane și popa Gherman din Bucovina, — de altcun predicator la biserica rusească din București, — dar n'a fost public ascultător, afară de ceialalți câțiva refugiați. Ziarul «Seara» scrie despre întrunirea aceasta următoarele: «Tema întrunirii a fost «Jalea Ardealului», o jale pe care o resimt și o cântă acei, cari desertând dela postul lor se îndeletnicesc în București cu discursuri, toasturi, ch furi și rolul de martiri onorifici, pe când frații de dincolo fac jertfa sângelui și vieții pentru apărarea pământului pe care-l locuiesc de veacuri. «Jalea Ardealului», formula poetică a dlui Goga, este o temă emoționantă, care ar fi fost suficientă pentru a face succesul unei întruniri naționaliste. Totuși întrunirea de Duminecă dela Dacia, departe de a constitui un succes, a înregistrat un complet fiasco. Întrunirea a avut oratori, dar — nu a avut public»... Luăm act cu plăcere despre aceasta maturitate politică a publicului bucureștean, care nu se mai lasă ademenit și sedus de frazele sfârșitoare ale demagogilor, pentru că știe, că dacă poate fi vorba de vreo «Jalea Ardealului», aceea e aici, la noi acasă, nu în București; noi o simțim, noi o purtăm, nu refugiații noștri, precum tot noi simțim și purtăm și aceea ce e răși nu pot simți și purta fugarii noștri: mândria și gloria, că am știut să ne facem datorința față de tron, patrie și neam, trinitatea sfântă, căreia ne închinăm și acuma, ca totdeauna în trecut.

